

Μονομελές Πρωτοδικείο Τρικάλων: 313/2003
Πηγή: ΔΕΕ 2004/1 σελ. 84

Διατάξεις: άρθρα 34 (παρ.2), 60 (παρ.3), ΑΝ 1846/1951, 16 (παρ. 1, 3) Ν 551/1914

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ. ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΙΚΑ. ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΗΘΕΝΤΟΣ. ΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΕΥΘΥΝΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ. ΣΥΝΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΘΟΝΤΟΣ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ. Όταν ο παθών από εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται τόσο από την κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης προς αποζημίωση, όσο και της ειδικής αποζημίωσης του Ν. 551/1914, είτε το ατύχημα προήλθε από πράξη ή παράλειψη του ίδιου είτε προστηθέντος υπ' αυτού. Η απαλλαγή καλύπτει και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, όταν δηλαδή το ατύχημα έγινε γιατί δεν τηρήθηκαν διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας στην εργασία. Μόνο εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος υπ' αυτού υποχρεούται να καταβάλει τη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των χορηγούμενων από το ΙΚΑ παροχών. Επίσης διατηρεί ο παθών την αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη και του προστηθέντος υπ' αυτού, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τους. Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος λόγω μη τήρησης εκ μέρους του εργοδότη των όρων ασφαλείας, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 300 ΑΚ περί συνυπαιτότητας του παθόντος, ούτε για την επέλευση ούτε για την έκταση της ζημίας, ακόμη και εάν ο τελευταίος παρέβη αδικαιολόγητα τους όρους ασφαλείας, στα αυτεπαγγέλτως ειδικά στην περίπτωση του καθορισμού της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης.

Πρόεδρος: Ν. Πουλάκης, Πρωτοδίκης

Δικηγόροι: Ι. Μητσιάδης, Α. Κουρσόπουλος

Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του ΑΝ 1846/1951 «περί κοινωνικών ασφαλίσεων», συνδυαζόμενες και με αυτές του άρθρου 16 παρ. 1 και 3 του Ν 551/1914, όπως κωδικοποιήθηκαν με το από 24.7/25.8.1920 ΒΔ, συνάγεται ότι, όταν ο παθών από ατύχημα που έγινε έπειτα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής αυτής υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, δηλαδή έπαθε στον τόπο της εργασίας του που βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή του ΙΚΑ (οπότε ο παθών θεωρείται αυτοδικαίως ασφαλισμένος σ' αυτό ήδη η ασφάλιση του ΙΚΑ επεκτάθηκε σε όλη τη χώρα με το άρθρο 3 του Ν 1305/1982), τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του παθόντος αυτού. Δηλαδή απαλλάσσεται τόσο της κατά το κοινό δίκαιο ευθύνης για αποζημίωση, όσο και της προβλεπόμενης από το Ν 551/1914 ειδικής αποζημίωσης και μόνον αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο αυτού (εργοδότη) ή του προσώπου που προστήθηκε απ' αυτόν υποχρεούται να καταβάλει στον παθόντα την από το άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1846/1951 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των υπό του ΙΚΑ χορηγούμενων παροχών. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται περαιτέρω η παραπάνω απαλλαγή αφορά όχι μόνον την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη, αλλά και όταν τούτο προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του προσώπου, το οποίο προστήθηκε από τον εργοδότη. Η απαλλαγή αυτή καλύπτει και την περίπτωση της ειδικής αμέλειας, κατά την οποία το ατύχημα έγινε γιατί δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί των όρων ασφαλείας (ΑΠ Ολ 1267/1976 ΝοΒ 25, 865). Διατηρεί όμως ο παθών αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστήθηκε απ' αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τους, γιατί η πιο πάνω απαλλαγή αφορά την αποζημίωση, δηλαδή αξιώσεις εντελώς περιουσιακού χαρακτήρα, και δεν καλύπτει την χρηματική ικανοποίηση, αφού καμιά παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εν λόγω διαφορετικής φύσεως αξιώσεως, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του δικαστηρίου (ΑΠΟΛ

1117/1986 ΕεργΔ 46, 71, ΑΠ 1602/1998 Δνη 42, 131, ΑΠ 1819/1999 Δνη 41, 1011, ΑΠ 434/1992 ΕεργΔ 53,279).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ενάγων ισχυρίζεται ότι με τον τέταρτο εναγόμενο νόμιμο εκπρόσωπο της δεύτερης εναγομένης, συνήψε από τις αρχές του 1998 σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, δυνάμει της οποίας απασχολήθηκε σ' αυτή ως εργάτης οικοδόμος, σε εκτελούμενα έργα της ΔΕΗ, ανάδοχος των οποίων ήταν η δεύτερη εναγομένη. Ότι από 1.5.1999, παρείχε την εργασία του στην πρώτη εναγομένη, της οποίας μέλη είναι η δεύτερη και τρίτη εναγομένη. Ότι στις 19.5.2001, όντας ασφαλισμένος στο ΙΚΑ υπέστη κατά την εκτέλεση της εργασίας του, από βίαιο συμβάν, ατύχημα, οφειλόμενο στην αμέλεια του τετάρτου εναγομένου (νομίμου εκπροσώπου της πρώτης εναγομένης, της οποίας μέλη είναι οι λοιπές εναγόμενες εταιρίες), τον οποίο η πρώτη εναγομένη, ως καταστατικό της όργανο και νόμιμο εκπρόσωπό της είχε προστήσει στην υπηρεσία αυτή. Ότι εξ αιτίας του ατυχήματος υπέστη τις σωματικές βλάβες που με λεπτομέρεια αναφέρει στην αγωγή του. Για τους λόγους αυτούς ζητεί να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, εις ολόκληρο ο καθένας, να του πληρώσουν ως χρηματική ικανοποίηση για την αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης 29.300 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Ζητεί επίσης α) να διαταχθεί η προσωρινή εκτέλεση της απόφασης, β) να απαγγελθεί σε βάρος του τετάρτου εναγομένου, καταστατικού οργάνου και νομίμου εκπροσώπου της πρώτης εναγομένης, προσωπική κράτηση διάρκειας τριών μηνών ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως μετά την τελεσιδικία της και γ) να καταδικασθούν οι εναγόμενοι στη δικαστική του δαπάνη. Η υπόθεση ανήκει στην υλική και τοπική αρμοδιότητα του δικαστηρίου αυτού (άρθρα 16, 25 ΚΠολΔ), εκδικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 663 επ., που ακολουθείται για την επίλυση των εργατικών διαφορών (ΕφΑθ 5610/1998 Δνη 39,1341, ΕφΑθ 3054/1988 Δνη 30,824, όπου και σύμφωνο σχόλιο Γ. Ρήγου) και για το αντικείμενό της δεν απαιτείται καταβολή δικαστικού ενσήμου, αφού πρόκειται για αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης προερχομένη από εργατικό ατύχημα (βλ. εισ. σημ. σύνταξης πριν από την ΑΠ Ολ296/1972 ΕΕργΔ 31,1229, β' στήλη, ΕφΑθ 11116/1996 Δνη 40,396, Κουκιάδη, Εργ. Δίκαιο έκδ. 1995 σελ. 501, πρβλ. ΑΠ 267/1975 ΕΕργΔ 34,795, ΑΠ 666/1971 ΝοΒ 20,219). Η αγωγή, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, είναι νόμιμη και στηρίζεται στις διατάξεις που προαναφέρθηκαν και σε εκείνες των άρθρων 648 επ., 914, 299, 932, 345, 346, 71 ΑΚ, 907, 908,176 και 1047 ΚΠολΔ. Πρέπει λοιπόν να ερευνηθεί περαιτέρω και από ουσιαστική άποψη.

Από τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 1 του κωδικοποιημένου (ΒΔ 24.7/25.8.1920) Ν 551/1925, προκύπτει σαφώς ότι ο παθών σε εργατικό ατύχημα, που: α) επήλθε σε εργασία ή επιχείρηση, β) οφείλεται στη μη τήρηση από τον εργοδότη (ή τα υπ' αυτού προστηθέντα πρόσωπα) όρων ασφαλείας που έπρεπε να είχαν τηρηθεί, σύμφωνα με διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών ασφαλείας, και γ) βρίσκεται σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράλειψη της τηρήσεως των όρων τούτων, μπορεί ν' ασκήσει κατά του εργοδότη του την αξίωση αποζημιώσεως από το κοινό αστικό δίκαιο (άρθρο 914 και επί ΑΚ), η κατά το οποίο υπαιτιότητα έγκειται, στην περίπτωση αυτή, στην ειδική αμέλεια της μη τηρήσεως των όρων ασφαλείας. Εξ άλλου, σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου 16 Ν 551/1925, εάν ο υπόχρεος σε αποζημίωση αποδείξει ότι το ατύχημα προήλθε από αμέλεια του παθόντος, το περιεχόμενο της οποίας, προσδιοριζόμενο από την ίδια διάταξη, συνίσταται μόνο στην αδικαιολόγητη απ' αυτόν παράβαση των ως άνω νόμων κ.λπ. περί όρων ασφαλείας, το δικαστήριο δικαιούται να μειώσει το ποσό μόνο της κατά το άρθρο 3 του Ν 551/1925 οφειλόμενης αποζημιώσεως, η μείωση δε αυτή δεν χωρεί αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 16, που παρέχουν το δικαίωμα ασκήσεως της από το κοινό αστικό δίκαιο αξιώσεως προς αποζημίωση, όπως η προαναφερθείσα. Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό και με το άρθρο 300 ΑΚ, συνάγεται, ότι στην τελευταία αυτή περίπτωση, που το εργατικό ατύχημα προήλθε από την εκ μέρους του εργοδότη μη τήρηση των όρων ασφαλείας, δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ ούτε για την επέλευση ούτε για την έκταση της ζημίας.

Η δε υπαιτιότητα του παθόντος δεν λαμβάνεται υπ' όψη ούτε και αν συνίσταται σε αδικαιολόγητη εκ μέρους του παράβαση διατάξεων σχετικών με τους όρους ασφαλείας. Και τούτο διότι, κατά τα προεκτεθέντα, το μεν δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 16 Ν 551/1925 αναφέρεται αποκλειστικά στην κατά το άρθρο 3 οφειλομένη κατ' αποκοπή αποζημίωση, το δε τελευταίο εδάφιο της αυτής παραγράφου αποκλείει την μείωση της αποζημίωσης στις περιπτώσεις τής, κατά το κοινό δίκαιο, αποζημίωσης. Τα ανωτέρω ισχύουν, όχι μόνον όταν την αξίωση αποζημίωσης ασκεί ο παθών από το ατύχημα εργαζόμενος, αλλά, και στην περίπτωση θανάτου αυτού, και οι κατά νόμο δικαιούχοι της αποζημίωσης.

Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 298, 299 και 932 ΑΚ, προκύπτει ότι η αξίωση για χρηματική ικανοποίηση ένεκα ηθικής βλάβης ή εκ ψυχικής οδύνης, που οφείλεται μόνο στις ρητώς από το νόμο προβλεπόμενες περιπτώσεις για ζημία μη περιουσιακή και έχει γενεσιουργό αιτία την αδικοπραξία υπό την έννοια της υπαίτιας ζημιολογίας πράξεως (άρθρο 914 ΑΚ), μπορεί να βρει έρεισμα και στο πλαίσιο της εφαρμογής των περί εργατικού ατυχήματος διατάξεων (Ν 551/1925), αρκεί ότι τούτο οφείλεται σε πταίσμα του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων που αμέλησαν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας για την προστασία της υγείας ή της ζωής των εργαζομένων (ΑΠ 185/1998 Δνη 39, 837, ΑΠ 1139/1993 Δνη 36,359).

Στην προκείμενη περίπτωση, από τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο του δικαστηρίου (βλ. ταυτόριθμα με την παρούσα απόφαση πρακτικά συνεδριάσεως), δεόντως εκτιμώμενων κατά το λόγο της γνώσεως και το βαθμό αξιοπιστίας κάθε μάρτυρα, τα έγγραφα που οι διάδικοι προσκομίζουν και επικαλούνται, καθώς και τις υπ' αριθμ. 3479 και 3478/2003 ένορκες βεβαιώσεις στο συμβολαιογράφο Τρικάλων Φ.Α., τις οποίες προσκομίζουν οι εναγόμενοι και οι οποίες λήφθηκαν μετά προηγούμενη κλήτευση του ενάγοντος, πριν από 24 ώρες, μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας προσθήκης και αντίκρουσης (ΑΠ 1815/1999 Δνη 41,985), αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου που κατάρτισε ο ενάγων με τον τέταρτο εναγόμενο, νόμιμο εκπρόσωπο τη πρώτη και δεύτερης των εναγομένων, στις αρχές του 1998, απασχολήθηκε στη δεύτερη εναγομένη, ως εργάτης οικοδόμος, σε τοποθετήσεις στύλων της ΔΕΗ, τις οποίες είχε αναλάβει εργολαβικά η δεύτερη εναγομένη. Η εργασία του εκτελούνταν επί οκταώρου καθημερινής απασχόλησης, πλην Σαββάτου και Κυριακής, και περιελάμβανε το άνοιγμα οπών για σκάψιμο του εδάφους και την τοποθέτηση στύλων σε δύσβατα μέρη, όπου δεν μπορούσε να φτάσει ειδικό μηχάνημα. Από την 1.5.1999 και εντεύθεν την παραπάνω εργασία του προσέφερε στην πρώτη εναγομένη, της οποίας μέλη είναι η δεύτερη και τρίτη και νόμιμος εκπρόσωπος (και καταστατικό όργανο) είναι ο τέταρτος εναγόμενος. Όλα τα ανωτέρω συνομολογούνται από τους εναγόμενους. Στις 19.5.2001 και περί ώρα 11.00 π.μ. ο ενάγων εργαζόμενος στην πρώτη εναγομένη εκτελούσε εργασίες διάνοιξης οπών εντός του εδάφους για την τοποθέτηση στύλων της ΔΕΗ σε περιοχή όπου υπάρχει χωματόδρομος που ξεκινάει πριν από το χωριό Νεράιδα και καταλήγει στο χωριό Θεοδώριανα της διευρυμένης Κοινότητας Νεράιδας του Νομού Τρικάλων.

Στη συγκεκριμένη θέση εργασίας παραπλεύρως του δρόμου έπρεπε να ανοιχθούν τρεις κατακόρυφες οπές βάθους περίπου 2 μ. η κάθε μία και σε απόσταση μεταξύ τους 1,80 μ. περίπου. Την ως άνω ώρα ο ενάγων βρισκόταν στην πρώτη οπή, ενώ ο Σ.Κ. του Κ., γομωτής, και ο Χ.Μ. του Δ. (εργάτης) βρίσκονταν στις άλλες δύο οπές. Μέχρι εκείνη την ώρα στην πρώτη τρύπα το βάθος διάνοιξης είχε φθάσει στο 1,40 μ. περίπου και ο ενάγων είχε τρυπήσει με το αεροπίστολο "κομπρεσέρ" περίπου 30 έως 40 εκατοστά βάθος διατρήματος διαμέτρου περίπου 3,0 εκ., κάτω από το πυθμένα της οπής, προχώρησε στη γόμωση του διατρήματος ρίχνοντας μέσα την εκρηκτική ύλη σε κοκκώδη μορφή (ΑΜΟΗΝΤ-6) και μάλιστα κατόπιν εντολής του γομωτή Κ.ΚΣ. του Κ. έριξε μέσα τρία (3) τεμάχια. Στη συνέχεια τοποθέτησε τη θρυαλλίδα ασφαλείας (βραδύκαυστο φυτίλι) μήκους περίπου 50 εκατοστών μετά από πάγια τακτική και καθ' υπόδειξη της πρώτης εναγομένης εργοδότης εταιρίας δια του νομίμου αυτής εκπροσώπου και των προστηθέντων υπαλλήλων της Α.Τ., εργοδηγού, και Σ.Κ. επιστάτη γομωτή πυροδότη, συνδεδεμένη στο ένα άκρο με το κοινό καψύλλιο, εντός του

διατρήματος. Ακολούθησε τη διαδικασία επιγύμωσης, δηλαδή έριξε τα προϊόντα της διατρήσεως πάνω από το διάτρημα (χώμα), αλλά για την πάκτωσή τους δεν χρησιμοποίησε τον ειδικό ξύλινο γομωτήρα γιατί είχε σπάσει, αλλά, την εργασία αυτή την έκανε με το πίσω μέρος φτυαριού, ξύλινο κοντάκι. Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του ως άνω έργου δεν φορούσε κράνος, επειδή δεν τους είχε χορηγηθεί από την εργοδότη, ως άνω εταιρία. Εν συνεχεία, ειδοποίησε τους υπόλοιπους εργαζόμενους να απομακρυνθούν και προχώρησε στην έναυση της θρυαλλίδας ασφαλείας ανάβοντας φωτιά με αναπτήρα στο βραδύκαυστο φυτίλι και ταυτόχρονα έσκυψε για να πάρει το σιδερένιο λοστάρι (μπαλαμίνα) και αμέσως επιχείρησε να απομακρυνθεί. Τότε επισυνέβη έκρηξη.

Αποτέλεσμα της ως άνω έκρηξης ήταν να υποστεί διάτρηση του δεξιού τυμπ. υμένα και βαρηκοΐα (νευροαισθητηριακού κυρίνη τύπου άμφω μεγάλου βαθμού), μώλωπες στο δεξιό χέρι και άλγος δεξιού βραχίονα και στο πρόσωπο, εγκεφαλική διάσειση με συμπτώματα λιποθυμίας και εμετών, εκδορά δεξιάς παλαμιαίας χώρας και να εισαχθεί στο Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Τρικάλων αυθημερόν για νοσηλεία από όπου και εξήλθε στις 26.5.2001 λαβών αναρρωτική άδεια επτά ημερών (βλ. τις από 22.5.2001 βεβαιώσεις του Γεν. Νομαρχ. Νοσοκομείου Τρικάλων).[...]

Το ως άνω ατύχημα χαρακτηρίστηκε εργατικό από το ΙΚΑ και του κατεβλήθησαν από αυτό (ΙΚΑ) οι προβλεπόμενες παροχές επιδόματα με συνολική χρονική περίοδο επιδότησης από τις 19.5.2001 έως τις 28.8.2002 με ημερήσιο επίδομα το ήμισυ του ημερομισθίου. Σύμφωνα με την από 27.8.2001/241 μηνυτήρια αναφορά του τεχνικού επιθεωρητή εργασίας το ως άνω εργατικό ατύχημα θα μπορούσε να αποτραπεί αν λαμβάνονταν τα κατάλληλα μέτρα. [...]

Υπαίτιοι του ως άνω εργατικού ατυχήματος είναι οι εναγόμενοι υπό την ιδιότητα υπό την οποία ενάγονται ο καθένας (η πρώτη εναγομένη-εργοδότη εταιρία, ως προστήσασα, η δεύτερη και η τρίτη ως μέλη της πρώτης εναγομένης κοινοπραξίας εις ολόκληρον ευθυνόμενες και ο τέταρτος εναγόμενος, τεχνικός εργασίας στα ως άνω έργα και υπεύθυνος του έργου κατά κύριο λόγο ως υπαίτιο καταστατικό όργανο και ως νόμιμος εκπρόσωπος της α' εναγομένης κατ' άρθρο 71 ΑΚ, εις ολόκληρον ευθυνόμενος με το νομικό πρόσωπο που αντιπροσωπεύει και επικουρικώς ως προστηθείς από την α' εναγομένη), διότι δεν τήρησαν τις διατάξεις (νόμους, διατάγματα, κανονισμούς) σχετικά με τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και δη την υπ' αριθμ. 115η/Φ/17402/12.12.1984 απόφαση του Υπουργού Ενέργειας και φυσικών πόρων που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 931 ΦΕΚ 31.12.1984 με τίτλο Κανονισμός μεταλλευτικών και λατομικών εργασιών και την κοινή υπουργική απόφαση των συναρμοδίων Υπουργών Δημοσίας Τάξης και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας στο υπ' αριθμ. 73/3.2.1995 ΦΕΚ.

Κατά παράβαση των ανωτέρω οι εναγόμενοι απαιτούσαν από τον ενάγοντα να εκτελεί το έργο του γομωτή πυροδότη (βοηθού γομωτή-πυροδότη), ενώ προσλήφθηκε με την ιδιότητα του εργάτη και όφειλε να παρέχει εργατικές και μόνο εργασίες (εκσκαφή, τοποθέτηση στύλων ΔΕΗ χειρωνακτικώς σε δύσβατες περιοχές, όπου δεν μπορούσε να μετακινηθεί ο γερανός της πρώτης εναγομένης κ.λπ.), ουδεμία άλλη εξειδίκευση είχε πέραν του εργάτη, ούτε καν τα τυπικά προσόντα για βοηθός γομωτή. Ενώ στις καταστάσεις ο ενάγων φαίνεται από την αρχή της πρόσληψης με ειδικότητα εργάτη, ένα έτος πριν το ατύχημα και ενώ ήταν 57 ετών, στις υποβληθείσες στο ΙΚΑ καταστάσεις η εργοδότη εταιρία ανέφερε εν αγνοία του ως ειδικότητά του ιδιότητα του βοηθού γομωτή. Ο νόμιμος εκπρόσωπος της πρώτης εναγομένης προκειμένου να μην προσλάβει έτερους γομωτές πυροδότες με υψηλότερες αποδοχές σε σχέση με τις αποδοχές του εργάτη και με μεγαλύτερη επιβάρυνση στο ΙΚΑ ως προς τις εισφορές κ.λπ. απασχολούσε τον ενάγοντα και Χ.Μ. του Δ. καθώς και το Μ.Θ., στην πράξη, ως γομωτές-πυροδότες χωρίς καμία εξειδίκευσή τους προηγουμένως κατά παράβαση των ανωτέρω Υπουργικών αποφάσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 53 της ως άνω υπ' αριθμ. 17402/12.12.1984 (ΦΕΚ 931/31.12.1984) υπουργικής απόφασης, ο γομωτής-πυροδότης πριν απ' την χρησιμοποίηση των εκρηκτικών υλών καθώς και των μέσων έναυσης και πυροδότησης, πρέπει να ελέγχει την ποιότητα και την καλή κατάστασή τους. Σε περίπτωση που διαπιστώσει οποιαδήποτε ατέλεια, πρέπει άμεσα να αναφερθεί στον ιεραρχικά ανώτερό του για τη λήψη των κατάλληλων οδηγιών και μέτρων. Για την επιλογή εκρηκτικής ύλης (είδος, συσκευασία, διαστάσεις), πρέπει να

παίρνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά του πετρώματος, η διάμετρος του διατρητικού εξοπλισμού και η γενική κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου. Η γόμωση των διατρημάτων, πρέπει να γίνεται με προσοχή και με τέτοιο τρόπο, ώστε οι υπόνομοι να είναι έτοιμοι για πυροδότηση στην προκαθορισμένη ώρα που γίνεται γνωστή στο προσωπικό, το λιγότερο, με την έναρξη εργασίας της βάρδιας. Στη διάρκεια της γόμωσης πρέπει να απομακρύνονται απ' το μέτωπο όλα τα άτομα εκτός απ' το γομωτή πυροδότη, το βοηθό του και το προσωπικό επιστάσις- επίβλεψης. Η προσαρμογή των καυσίων στη θρυαλλίδα ασφάλειας, πρέπει να γίνεται μόνο με ειδική πένσα. Η προσαρμογή του καυσίου στην εκρηκτική θρυαλλίδα ασφάλειας, πρέπει να γίνεται με συγκολλητική ταινία. Απαγορεύεται η τοποθέτηση των καυσίων στη θρυαλλίδα, καθώς και ο οπλισμός φυσιγγίων, μέσα ή κοντά στις αποθήκες εκρηκτικών υλών ή καυσίων ή στις θέσεις που βρίσκονται ή εργάζονται άνθρωποι. [...]

Σύμφωνα με το άρθρο 55 της ίδιας ως άνω απόφασης απαγορεύεται η σύγχρονη πυροδότηση περισσότερων από 15 υπονόμων με θρυαλλίδα ασφάλειας. Επίσης απαγορεύεται η πυροδότηση των υπονόμων με θρυαλλίδα ασφάλειας κατά την όρυξη φρεάτων ή κεκλιμένων με κλίση μεγαλύτερη από 30. Μαζί με την έναρξη της πυροδότησης των υπονόμων με θρυαλλίδα ασφάλειας, πρέπει να ανάβεται και ένα κομμάτι, απ' την ίδια θρυαλλίδα (τέμπο), που το μήκος του δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο απ' το μισό της μικρότερης θρυαλλίδας που έχει χρησιμοποιηθεί σε υπόνομο. Μετά το τέλος της καύσης του τέμπο, ο πυροδότης και ο βοηθός πρέπει να απομακρύνονται ακόμα και αν δεν έχει τελειώσει η πυροδότηση όλων των υπονόμων. Η έναυση των υπονόμων πρέπει να γίνεται μόνο με ειδική θρυαλλίδα.

Για κάθε ανατίναξη των υπονόμων ασφάλειας, πρέπει δύο άτομα να μετρούν τον αριθμό των εκρήξεων. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται η επιστροφή του γομωτή στο μέτωπο πριν να περάσουν 30 min, το λιγότερο, απ' την τελευταία έκρηξη. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της υπ' αριθμ. 2254/230/φ 6.9/21.12.1994 (ΦΕΚ 73/3.2.1995) κοινής υπουργικής απόφασης, γομωτής-πυροδότης είναι το φυσικό πρόσωπο που κατέχει και χρησιμοποιεί εκρηκτικές ύλες για τη γόμωση των διατρημάτων και την πυροδότηση αυτών. Σύμφωνα με το άρθρο 4 της ως άνω κοινής υπουργικής απόφασης το έργο που εκτελούσε η εναγομένη το ένδικο χρονικό διάστημα ήταν 2ης κατηγορίας, διότι εκτελείτο εκτός μεταλλευτικών και λατομικών χώρων.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της ως άνω απόφασης ο αδειούχος γομωτής-πυροδότης έργων 2ης κατηγορίας υποχρεούται να καθορίζει τη θέση, τον αριθμό και το μέγεθος των διατρημάτων για κάθε περίπτωση, να επιλέγει την κατάλληλη εκρηκτική ύλη που θα χρησιμοποιηθεί και να επιλέγει τον τρόπο πυροδότησης. Οι παραπάνω εργασίες γίνονται σε συνεργασία με τον επιβλέποντα το έργο μηχανικό.

Να λαμβάνει μέτρα για την ασφάλεια και την προστασία της ζωής άλλων εργαζομένων στο ίδιο έργο. Να χρησιμοποιεί ως βοηθητικό προσωπικό στην εκτέλεση εργασιών γόμωσης-πυροδότησης διατρημάτων, άτομα υγιή που έχουν συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας τους και να παρέχει σε αυτά τη γνώση του επαγγέλματος κ.λπ. Να τηρεί τις ισχύουσες διατάξεις που αφορούν την μεταφορά, αποθήκευση, φύλαξη των εκρηκτικών υλών και τις ειδικές και γενικές διατάξεις του Ν2168/1993. Να τηρεί τις διατάξεις του Κανονισμού μεταλλευτικών και λατομικών εργασιών. Οι υπόλοιπες διατάξεις της ως άνω κοινής υπουργικής απόφασης αφορούν τα τυπικά προσόντα και τα δικαιολογητικά για την απόκτηση της άδειας γομωτή-πυροδότη. Σύμφωνα με το άρθρο 11 της υπ' αριθμ. 17402/12.12.1984 Υπουργικής Απόφασης οι εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται σε κάθε έργο πρέπει να συνδυάζουν σωματική ακεραιότητα, καλή κατάσταση υγείας κατάλληλη ηλικία καθώς και πνευματική επάρκεια και νοημοσύνη, ανάλογα με τη θέση εργασίας για την οποία προορίζονται. Σύμφωνα με το άρθρο 4 και 2β της ως άνω υπουργικής απόφασης ο εργοδότης φέρει την ευθύνη για την τήρηση των μέτρων προστασίας των εργαζομένων. Το άρθρο 8 της ως άνω υπουργικής απόφασης αναφέρεται στα ατομικά είδη προστασίας των εργαζομένων ένα εκ των οποίων είναι και το κράνος από συνθετική πλαστική ύλη ή ελαφρό μέταλλο με εσωτερικό προστατευτικό δικτυωτό, με το οποίο ο ενάγων δεν ήταν εφοδιασμένος από τον εργοδότη στο ένδικο εργατικό ατύχημα, διότι ουδέποτε τους προμήθευσε κράνος.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο νομοθέτης τις εργασίες γόμωσης επιγόμωσης και έναυσης πυροδότησης επιτάσσει να εκτελούν αποκλειστικά και μόνον οι αδειούχοι γομωτές-πυροδότες. Βοηθητικό προσωπικό επιτρέπεται στις ως άνω εργασίες όχι όμως για να αναπληρώνουν τον αδειούχο γομωτή-πυροδότη, αλλά μόνο να του παράσχουν βοήθεια και να

εκπαιδεύονται για την απόκτηση πιστοποιητικού προϋπηρεσίας λαμβανομένων όμως υπόψη των συνθηκών εργασίας και της αρτιμέλειας των εργαζομένων. Την κύρια εκτέλεση όμως του έργου εξακολουθεί να μετέρχεται ο αδειούχος γομωτής-πυροδότης. Άλλως γίνεται καταστρατήγηση της εργατικής νομοθεσίας αλλά και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης (ΙΚΑ) και συντρέχει κίνδυνος ατυχημάτων για τους εργαζόμενους και τους περίοικους. Σύμφωνα με το άρθρο 53 της υπ' αριθμ. 17402/1984 Υπουργικής Απόφασης το μήκος της θρυαλλίδας ασφαλείας για κάθε υπόνομο πρέπει να είναι ρυθμισμένο έτσι ώστε να παρέχεται στον πυροδότη αρκετό χρονικό διάστημα για να απομακρυνθεί σε ασφαλή θέση κατά την έναυση και της τελευταίας υπονόμου.

Το μήκος αυτό, προσδιορίζεται ανάλογα με τη μεγαλύτερη ταχύτητα καύσης που έχει προκύψει από τις δομικές καθώς και απ' την απόσταση του μετώπου από την ασφαλή θέση του γομωτή-πυροδότη και του βοηθού του.

Σε κάθε περίπτωση, το μήκος της θρυαλλίδας κάθε υπονόμου πρέπει να μην είναι μικρότερο από 1,20 μ., ενώ έξω απ' το στόμιο της υπονόμου να εξέχει, το λιγότερο 20 cm. Στο ένδικο εργατικό ατύχημα μετά από εντολή του τετάρτου εναγομένου, νομίμου εκπροσώπου της πρώτης εναγομένης-εργοδότης και τεχνικού εργασίας στο ένδικο έργο το μήκος της θρυαλλίδας ασφαλείας (βραδύκαυστου- φυτιλίου) ήταν περίπου 50 εκατοστά προς εξοικονόμηση θρυαλλίδας ασφαλείας προς όφελος των εναγομένων δια την αποφυγή αύξησης των δαπανών (περικοπή των δαπανών). Υπαίτιοι λοιπόν του περιγραφόμενου εργατικού ατυχήματος είναι οι εναγόμενοι εις ολόκληρον ευθυνόμενοι α) διότι κατά παράβαση των κανονισμών και όρων ασφαλείας των εργαζομένων εκ μέρους της προστήσασας πρώτης εναγομένης εργοδότης εταιρίας διά των καταστατικών της οργάνων που την εκπροσωπούν νόμιμα (άρθρο 71 ΑΚ) αλλά και δια των προστηθέντων υπαλλήλων της (άρθρο 922 ΑΚ), ήτοι του Α. Τ., εργοδηγού, αλλά και του Σ.Κ., επιστάτη γομωτή πυροδότη καθιέρωσαν πρακτική κατά την εκτέλεση των έργων τους να τοποθετούνται μέσα σε μία οπή (διάτρημα) διαμέτρου 3 εκατοστών και βάθους 30 έως 40 εκατοστών τρία (03) τεμάχια δυναμίτιδας, ποσότητα που κρίνεται υπερβολική για το προσδοκώμενο αποτέλεσμα και επικίνδυνη για την πρόκληση ατυχημάτων από την έκρηξη αυτών, β) διότι κατά τη διαδικασία ανοίγματος της οπής που είχε ανατεθεί στον ενάγοντα, δεν παρίστατο τεχνικός εργασίας και αδειούχος γομωτής-πυροδότης, δεδομένου ότι ο τελευταίος (Σ.Κ.) που βρίσκονταν στον τόπο του ατυχήματος, ασχολούνταν με το άνοιγμα της δικής του (τρίτης) οπής. γ) διότι το μήκος της θρυαλλίδας δεν ήταν το προβλεπόμενο, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, του 1,20 μ. εκ των οποίων 20 cm, έπρεπε να εξέχουν της οπής, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα απομάκρυνσης μετά την έναυση, αλλά μόνον 50 cm, δ) διότι η εργοδότης εταιρία δεν είχε χορηγήσει στον ενάγοντα, αλλά και στους άλλους εργαζόμενους, το προβλεπόμενο από τις προεκτεθείσες διατάξεις κράνος, το οποίο θα περιόριζε την έκταση της βλάβης του ενάγοντος και ε) διότι επέβαλε στον ενάγοντα να εκτελεί και την εργασία του γομωτή-πυροδότη, μολονότι αυτός δεν κατείχε την απαιτούμενη από το νόμο άδεια και φυσικά δεν είχε τις απαιτούμενες γνώσεις.

Ενόψει των προαναφερομένων οι εναγόμενοι, δια της παραβίασεως, υπό των προστηθέντων απ' αυτούς προσώπων, των κανόνων ασφαλείας που προεκτέθηκαν (ΑΠ 1139/1993 και 1185/1983 Δνη 359,360), κατέστησαν υπαίτιοι της προκλήσεως σωματικών βλαβών στον ενάγοντα, ανεξαρτήτως και της υπάρχουσας συνυπαιτιότητας του τελευταίου στην επέλευση του ατυχήματος, η οποία εν προκειμένω δεν λαμβάνεται υπόψη αφενός μεν διότι οι εναγόμενοι δεν έχουν προτείνει σχετική ένσταση συνυπαιτιότητας και αυτή δεν λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη (ΑΠ Ολ 1115/1986 ΝοΒ 35,769, ΑΠ Ολ 423/1985 Δνη 1985,419), αφετέρου δε διότι όταν το εργατικό ατύχημα προήλθε από την εκ μέρους του εργοδότη μη τήρηση των όρων ασφαλείας, δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ ούτε για την επέλευση ούτε για την έκταση της ζημίας. Η υπαιτιότητα του παθόντος δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε και αν συνίσταται σε αδικαιολόγητη εκ μέρους του παράβαση διατάξεων σχετικών με τους όρους ασφαλείας (ΑΠ 185/1998 και 1139/1993 ό.π.).

Όμως, ειδικά στα πλαίσια της διατάξεως του άρθρου 932 ΑΚ, η συνυπαιτιότητα του ενάγοντος λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως, ως προσδιοριστικό στοιχείο (μόνον), στον καθορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης. Δεν χρειάζεται ειδική προβολή της. Αρκεί να προκύπτει από τις αποδείξεις (Α. Κρητικού, Αποζημίωση από τροχαία αυτοκινητικά ατυχήματα, Συμπλήρωμα, έκδ. 1996, σελ. 21, αρ. 146). Συνεπώς, ενόψει όλων των προεκτεθέντων το δικαστήριο κρίνει, κατά την ελεύθερη κρίση του, βασιζόμενο στους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, ότι πρέπει να επιδικαστεί στον ενάγοντα ως χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη, το ποσό των 5.600 ευρώ. Το ποσό αυτό είναι ανάλογο με την έκταση της βλάβης που υπέστη ο ενάγων στη σημαντική αίσθηση της ακοής, η οποία, όμως, έχει ήδη αποκατασταθεί, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες τελέστηκε η αδικοπραξία, το βαθμό υπαιτιότητας των υπό των εναγομένων προστηθέντων προσώπων, την περιουσιακή κατάσταση των μερών και την κοινωνική και οικογενειακή κατάσταση του ενάγοντος και του τετάρτου εναγομένου (βλ. για όλα αυτά ΑΠ 1107/1987 ΕΕργΔ 47,305, ΑΠ 401/1987 ΕΕργΔ 47,123, ΑΠ 1823/1981 ΕεργΔ 41,326, ΑΠ 1324/1976 ΑρχΝ ΚΗ,324, ΑΠ 183/1976 ΝοΒ 24,724, Καυκά, Ενοχ. κάτω από το άρθρο 922, Βαμβούσκο στον Αρμ ΛΑ`329 όπου και παραπομπές σε συγγραφείς). Ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι ο ενάγων ασκεί καταχρηστικά την ένδικη αξίωσή του διότι αυτός, επί μία τετραετία δεν είχε διαμαρτυρηθεί για τα, κατά τους ισχυρισμούς του, ελλιπή μέτρα ασφαλείας, ενώ παράλληλα έτυχε και ευνοϊκής μεταχείρισης από την πρώτη από αυτούς, μετά το ατύχημα, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, αφού τα αναφερόμενα πραγματικά περιστατικά και αληθή υποτιθέμενα δεν μπορούν να καταστήσουν καταχρηστική την ένδικη αξίωση του ενάγοντος, αφού δεν αναφέρεται περαιτέρω από ποια πραγματικά περιστατικά δημιουργήθηκε στους εναγόμενους η εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσει ο ενάγων την ένδικη αξίωσή του και ποιες δυσμενείς συνέπειες επήλθαν σε βάρος αυτών από την προηγηθείσα συμπεριφορά του ενάγοντος.

Σύμφωνα με τις παραπάνω σκέψεις και τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν η αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη, αλλά κατά ένα μέρος και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, εις ολόκληρο ο καθένας να πληρώσουν στον ενάγοντα 5.600 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση του ποσού. Το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει εξαιρετικός λόγος προς τούτο και γι αυτό πρέπει να διαταχθεί η κατά ένα μέρος προσωρινή εκτέλεση της απόφασης, όπως ειδικότερα ορίζεται στο διατακτικό. Κρίνει, όμως, κατά τη δυννητική του ευχέρεια, ότι δεν πρέπει να διαταχθεί η προσωπική κράτηση του τετάρτου εναγομένου, λόγω της αδικοπραξίας, αφενός μεν διότι αυτός έχει ικανά περιουσιακά στοιχεία, αφετέρου δε υπάρχει εις ολόκληρο ευθύνη και των λοιπών ανωνύμων εταιριών, ώστε να μη κινδυνεύει να ματαιωθεί η ικανοποίηση της αξίωσης του ενάγοντος. Η δικαστική δαπάνη του ενάγοντος βαρύνει τους εναγόμενους, οι οποίοι ηττώνται στη δίκη. Θα επιβληθεί, όμως, μειωμένη, όπως ειδικότερα ορίζεται στο διατακτικό, επειδή η αγωγή έγινε κατά ένα μέρος δεκτή (άρθρο 178 ΚΠολΔ).

(Δέχεται εν μέρει την αγωγή.)